

Lektion Rafiki

Tema: Sjysta arbetsvillkor – stoppa barnarbete

Hållbar utveckling ur en ekonomisk, social och miljömässig dimension. Det är svårt att få en bättre miljö när två tredjedelar av jordens befolkning saknar toalett. Och om den ekonomiska utvecklingen bara gynnar de rikaste får vi ingen bra social utveckling. Att ställa om till hållbar produktion med kretsloppstänk är inte billigt men kan ge många nya arbeten i länder där många står utanför arbetsmarknaden.

Globala målen nr 8 heter ***Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt***. Rafiki förklarar vad målet går ut på och visar några delmål. Vi har fokuserat materialet på delmålet som handlar om att förhindra barnarbete. Det ligger nära artikel 32 i FN:s konvention om barnets rättigheter: ***Varje barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och arbete som skadar barnet eller hindrar skolgång***.

Rafiki har träffat Julianah från Uganda och Muzzamil från Indien som själva har arbetat. De är fortfarande barn men går nu i skola. I materialet finns texter om vad barnarbete är och hur det varit i Sverige. Text och film om mål 8 ger kunskap om Globala målen.

Syftet med temat:

- Eleverna ska känna till det globala målet "Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt".
- Eleverna ska känna till orsaker till att barn arbetar och hur det konkret kan påverka ett barn.
- Eleverna ska ha fått konkreta exempel på hur andra barn lever.

Lektionsidé:

1 Start

Ta fram vad klassen tänker om barnarbete. Exempelvis vilka arbetar, varför och vad gör de för arbete. Gemensamt eller EPA.

2 Tre exempel på barn som arbetar.

Läs **berättelsen om Julianah** (Länk: Julianah vill stoppa barnarbete) som började arbeta som 10-åring. Läs tillsammans.

Det kan vara viktigt att förklara att i Uganda kan man redan i högstadieåldern välja en praktisk utbildning.

Julianah fick jobba på en restaurang istället för att gå i skolan. Men varför är det så viktigt att gå i skolan? Hon lär ju sig ett yrke på restaurangen. Låt eleverna fundera

Som kontrast är det bra att läsa den korta texten om **Jyoli från Nepal** (Länk: Jyoli har inte tid att leka med sina kompisar). Hon går i skolan men arbetar hemma all övrig tid.

Berättelsen om Muzzamil (Länk: Muzzamil blev fabriksarbetare som 8-åring) är nog den svåraste att ta till sig. När fattigdomen gör att mamma och pappa tvingas skicka sitt barn till en fabrik.

Förslag på **frågor att fundera över:**

- Hur hade livet varit om ingen hade hjälpt barnen från arbetet och in i skolan?
- Barnarbete är förbjudet men det finns ändå. Vad är orsaken till att de här barnen arbetade? Hur kan det förändras?
- Jyoli går i skolan och har massor av arbete hemma. Det är ju bra att hjälpa till hemma. Var går gränsen mellan att hjälpa till i sin familj och när det blir barnarbete?

2 Globala målen

Lägg upp symbolen för Globala Målen nr 8.

Använd **texten om Mål nr 8** (Sjysta jobb och god ekonomi). Förklara målet för eleverna. I Sverige med relativt trygga jobb och låg arbetslöshet så kan det vara svårt att förstå varför det är viktigt. Men världen är inte lika bra överallt och även i Sverige finns klyftor.

Här handlar målet om att vuxna ska kunna ha ett jobb med lön som man kan leva på. Då behöver inte barn arbeta. Fråga eleverna om sjysta jobb/anständiga arbetsvillkor kan finnas när det finns barnarbete. De kanske tänker att om barnet själv vill jobba eller om lönen är bra så är barnarbete OK.

Målet förutsätter tillväxt. Vi har förklarat det med god ekonomi. Man kan fundera över vad som ligger i begreppet tillväxt. Är det verkligen nödvändigt? Det finns olika uppfattningar om det. Vi förklarar det med att en omställning av ekonomin som ger goda miljöeffekter och som ger arbetstillfällen i fattiga länder kostar mycket och gör att det blir fart i ekonomin.

Arbetslösheten i världen har minskat. Det är den största orsaken till att fler människor fått det bättre. I målet ligger också att arbetsvillkoren ska vara bra.

Ett av delmålen handlar om att förbjuda de värsta formerna av barnarbete. Dvs till 2030 är det inte realistiskt att ta bort allt barnarbete. De allra värsta formerna skulle vara borta till 2016 men det finns fortfarande barn i slaveri, sexhandel och som barnsoldater.

Rafiki går inte in på alla delmål men de nämns kort i filmen om mål 8. För att gå djupare in på varje delmål i Mål 8 finns information på Globalamalen.se

3 Om barnarbete

Låt eleverna själva **jämföra barnarbete** idag (Länk: Vad arbetar barn med?) och barnarbete i Sverige förr (Länk: Barnarbete i Sverige). Det finns många likheter.

4 Barnkonventionen

Barnkonventionen artikel 32 har dykt upp när ni har arbetat med materialet. Har ni inte redan läst den så gör det. Kort variant: **Alla barn har rätt att skyddas från skadligt arbete.**

Två avslutande frågor: Vi i Sverige kanske köper saker som barn tillverkar. Kläder, skor, fotbollar och kanske kummin. Då bidrar vi till att barn tvingas arbeta.

Hur kan vi göra för att inte bidra till att barn arbetar.

Det är positivt att lära sig hur man dammsuger. Vilka saker är det bra för barn att få vara med och göra hemma?

Det finns många gråzoner när det gäller barnarbete. Unicef har förtydligat på sin webbsida:

Vad räknas som barnarbete?

Inte allt arbete som utförs av barn räknas som barnarbete. Följande ska uppfyllas för att det ska räknas som barnarbete (enligt UNICEF och ILO):

Allt arbete som utförs av barn i åldrarna 5–11 år

- Mer än 14 timmars betalt arbete i veckan för barn i åldrarna 12–14 år
- Mer än 28 timmars hushållsarbete (betalt eller obetalt) för barn i åldrarna 12–15 år
- Allt arbete som är skadligt för barns hälsa, säkerhet eller psykiska utveckling
- Arbete som hindrar att barnet kan gå i skolan

En 13-åring som utför lättare uppgifter några timmar i veckan i familjens hushåll eller lantbruk räknas till exempel inte som barnarbete.

Koppling till läroplanen:

Ur LGR11: Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser.

Kap 2.1 Skolans mål är att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

Från kursplaner

Geografi - ur centralt innehåll 4–6.

Ojämliga levnadsvillkor i världen, till exempel olika tillgång till utbildning, hälsovård och naturresurser samt några bakomliggande orsaker till detta. Enskilda människors och organisationers arbete för att förbättra människors levnadsvillkor.

Geografi och Samhällskunskap - ur centralt innehåll 1–3. Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (Barnkonventionen).

Samhällskunskap - ur centralt innehåll 4–6. De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med Barnkonventionen.

Ekonomiska villkor för barn i Sverige och olika delar av världen. Några orsaker till, och konsekvenser av, välstånd och fattigdom.

Länktips:

Om Globala Målen:

<http://www.globalamalen.se/>

Om Barnkonventionen - hela konventionstexten:

www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/konventionstexten

Fakta om olika länder som t.ex. Uganda, Indien och Nepal: <http://www.globalis.se>

ILO om arbetsvillkor: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_670171/lang--en/index.htm

Världsdagen mot barnarbete:

<https://www.un.org/en/events/childlabourday/background.shtml>

Rafiki är ett utbildningsprojekt från Erikshjälpen och Individuell Människohjälp, IM

Kontakt:

Materialet är ett av de teman som Rafiki producerar. Detta är framtaget 2019.

Artiklarna och klipporna finns på Rafikis webb under Tema: *Sjysta arbetsvillkor – stoppa barnarbete*. Artiklarna finns även i pdfen *Rafiki nr4 2019*.

På www.rafiki.se finns kontaktuppgifter till oss på Rafiki. Enklast är rafiki@rafiki.se /AH